

ผ่าคลอด... ลูกเสี่ยงเป็นโรคมุมิแพ้ว !

รศ.นพ.วิทยา ธิฐาพันธ์
ภาควิชาสูติศาสตร์ นรีเวชวิทยา
Faculty of Medicine Siriraj Hospital
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

คนสมัยนี้นิยมคลอดโดยการผ่าตัดอาจเพราะกลัวเจ็บ กลัวตาย หรือความเชื่อโชคลาง ต้องให้ลูกคลอดตรงวันเวลาที่หมอดูให้ รวมทั้งข้อจำกัดเรื่องเวลา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแม่ที่ต้องทำงาน และมักอยู่ในเมืองใหญ่

แต่คุณรู้หรือไม่ว่า การผ่าคลอด ทำให้เด็กเสี่ยงต่อการมีระบบภูมิคุ้มกันที่ผิดปกติไปและมีโอกาสเป็นโรคติดเชื้อและโรคมุมิแพ้วง่ายขึ้น แม้ว่าจะไม่มีประวัติทางกรรมพันธุ์ หรือไม่มีปัจจัยเสี่ยงอื่นๆ เช่น สภาพสิ่งแวดล้อม อากาศ หรือปัจจัยอื่น ๆ ก็ยังเป็นโรคติดเชื้อและโรคมุมิแพ้วกันมากมาย ลองดูตัวอย่างการวิจัย

- **ที่นอร์เวย์** มีการศึกษาในเด็กแรกเกิดถึงอายุ 2.5 ปี ที่มีปัญหาแพ้นมวัว 2,600 คน พบว่าเด็กที่ได้รับการผ่าตัดคลอดมีอัตราการเป็นโรคแพ้นมวัวมากกว่าเด็กที่คลอดทางช่องคลอดถึง 3.3 เท่า และถ้าตัวคุณแม่มีประวัติเป็นโรคมุมิแพ้วด้วยอัตราการแพ้นมวัวของลูกก็จะมากขึ้นเป็น 9.7 เท่าเลยทีเดียว

- **ที่ไต้หวัน** มีการศึกษาในเด็กอายุ 1 เดือนและ 1 ปี ที่ต้องรับไว้ในโรงพยาบาลหลายหมื่นคนด้วยโรคติดเชื้อ โรคระบบทางเดินหายใจ และโรคระบบทางเดินอาหาร เมื่อศึกษาถึงประวัติการคลอด พบว่าเด็กที่คลอดโดยการผ่าตัดคลอด มีอัตราการเจ็บป่วยมากกว่าเด็กที่คลอดทางช่องคลอด 3-4 เท่า

- **ที่สหรัฐอเมริกา** มีการศึกษาในเด็กอายุ 3-10 ปี ที่เป็นโรคมุมิแพ้วชนิดต่างๆ ทั้งโรคมุมิแพ้วของจมูกและตา รวมทั้งหอบหืด 7,800 คน พบว่าเด็กที่ผ่าตัดคลอด มีอัตราการเกิดโรคมากกว่าเด็กที่คลอดทางช่องคลอด ประมาณ 1.2 เท่า

จะเห็นว่าเด็กที่ผ่าตัดคลอดมีโอกาสเป็นโรคติดเชื้อและโรคมุมิแพ้วมากกว่าทารกที่คลอดผ่านทางช่องคลอด

ชีวิตคนเราอยู่อย่างสงบสุขได้อย่างไร?

การที่ร่างกายเราสามารถทำงานได้ตามปกติ ก็เพราะในกระแสเลือดมีเม็ดเลือดแดงมากมายหลายชนิดซึ่งทำหน้าที่ต่างกัน และเมื่อทำงานร่วมกับระบบอื่น ๆ ของร่างกายจะทำให้มีสุขภาพแข็งแรงโดยเฉพาะเม็ดเลือดขาว ซึ่งทำหน้าที่ในการสร้างภูมิคุ้มกันต้านทานโรคต่าง ๆ และปรับระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายให้สมดุลอย่างมีประสิทธิภาพ

ขบวนการทำงานของเม็ดเลือดขาวนั้นค่อนข้างสลับซับซ้อนและต้องมีผู้ช่วย คือ **โพรไบโอติก (Probiotic)** ซึ่งเป็นเชื้อแบคทีเรียที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย และจะอาศัยอยู่ตามส่วนต่างๆ ของร่างกายนับล้านล้านตัว แต่บริเวณที่โพรไบโอติกชอบอยู่มากเป็นพิเศษคือ **ในลำไส้ใหญ่ และช่องคลอด**

คุณแม่บางคนคงเคยได้ยินโฆษณาขายนมเปรี้ยวบางยี่ห้อที่ใส่แบคทีเรียพวกแลคโตบาซิลไล (Lactobacilli) หรือบิฟิโดบาซิลไล (Bifidobacilli) แบคทีเรียเหล่านี้ เมื่อกินเข้าไปแล้วจะไปอยู่ในลำไส้ใหญ่และช่วยการทำงานของร่างกายซึ่งก็คือ โพรไบโอติกชนิดหนึ่งนั่นเอง

บทบาทของโพรไบโอติก

โพรไบโอติกตัวสำคัญที่ชอบอาศัยอยู่ในช่องคลอดของคนเรามีชื่อว่า **“โกลเดอรินบาซิลไล”** อยู่ได้โดยกินอาหารพวกน้ำตาลที่มีอยู่ในเซลล์ของผนังช่องคลอด แล้วขับถ่ายของเสียออกมาเป็นกรดแลคติก ที่สามารถฆ่าเชื้อแบคทีเรียที่ก่อโรคต่างๆโดยไม่ทำร้ายร่างกายเรา จึงทำให้ช่องคลอดสะอาดปราศจากเชื้อโรค

ส่วนในลำไส้ใหญ่ ก็มีโพรไบโอติกอยู่หลายชนิด เช่น โกลเดอรินบาซิลไลและบิฟิโดบาซิลไล พวกนี้มีชีวิตโดยอาศัยอาหารที่มีอยู่ในลำไส้ใหญ่ โพรไบโอติกที่ลำไส้ใหญ่ ทำหน้าที่ที่สำคัญหลายอย่างทั้งในแง่ต่อสู้กับเชื้อแบคทีเรียก่อโรคที่จะมาทำร้ายร่างกายโดยการสร้างสารเคมีบางอย่างเข้าไปทำลายเชื้อโรค ป้องกันเชื้อก่อโรคไม่ให้วิ่งทะลุเยื่อบุลำไส้เข้าไปแผลงฤทธิ์ได้ที่น่าสนใจอีกคือมันแย่งอาหารจนเชื้อก่อโรคกินไม่ทัน หหมดเร็วแรง และตายไปในที่สุด

นอกจากจะฆ่าเชื้อก่อโรคแล้ว **โพรไบโอติกในลำไส้ใหญ่** ยังมีหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่งอีกอย่างหนึ่งก็คือ มันจะไปกระตุ้นเม็ดเลือดขาวชนิดที่เรียกชื่อว่า **ลิมโฟไซต์ (Lymphocyte)** ที่อยู่ในต่อมน้ำเหลืองบริเวณลำไส้ใหญ่ ให้ปรับระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายให้อยู่ในสภาวะสมดุล และร่างกายอยู่อย่างสงบ ถ้าปราศจากโพรไบโอติกเวลาร่างกายรับสารแปลกปลอมจากภายนอก เช่น ฝุ่นละออง ยา หรืออาหารบางชนิด เม็ดเลือดขาวชนิดลิมโฟไซต์อาจจะสร้างสารเคมีบางอย่างออกมาอย่างมากมายเกินความจำเป็น ทำให้เราเป็นโรคได้ เช่น ที่จมูกจะมีน้ำมูกไหลไม่หยุด หรือที่ตาจะมีอาการคันตาและน้ำตาไหลตลอดเวลา ซึ่งเราเรียกว่า โรคภูมิแพ้ นั่นเอง เป็นต้น

ผ่าตัดคลอดสัมพันธ์โพไบโอติกน้อยจริงหรือ?

เมื่อมีการคลอดทางช่องคลอด ทารกจะค่อย ๆ เคลื่อนออกมาจากมดลูกลงมาในช่องคลอด และออกมาสู่ภายนอกร่างกายในที่สุด ขณะที่ผ่านลงมาในช่องคลอด โพไบโอติกที่อยู่ในช่องคลอดและในลำไส้ใหญ่ส่วนล่าง ๆ ใกล้รูก้นของคุณแม่จะปนเปื้อนอยู่ในมูกเลือดในช่องคลอด ทารกจึงมีโอกาสที่จะกลืนกินหรือได้รับโพไบโอติกผ่านเข้าทางปากหรือจมูกแล้วลงไปลำไส้ใหญ่ เพื่อไปกระตุ้นให้ร่างกายทารกเริ่มสร้างระบบภูมิคุ้มกันให้ร่างกายตั้งแต่ขณะจะคลอด

ส่วนการผ่าตัดคลอด ทารกจะถูกล้างและควักผ่านออกมาทางแผลผ่าตัดหน้าท้องโดยไม่ผ่านช่องคลอด ทำให้หมดโอกาสที่จะได้รับโพไบโอติกในช่องคลอดและลำไส้ใหญ่

ส่วนล่าง นอกจากนี้ ในการผ่าตัดคลอด คุณแม่ส่วนใหญ่มักจะได้รับยาปฏิชีวนะเพื่อป้องกันการติดเชื้อแบคทีเรียขณะผ่าตัดด้วย ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะทำให้เชื้อแบคทีเรียทั้งเชื้อก่อโรคและโพไบโอติกถูกฆ่าทำลายไปด้วยกัน ยิ่งเป็นการซ้ำเติมทารกแรกเกิดให้หมดโอกาสที่จะได้รับโพไบโอติกมากขึ้นไปอีก

นอกจากเหตุผลที่สำคัญข้างต้น การคลอดทั้ง 2 วิธี ยังมีความแตกต่างกันอยู่ในตัว

การคลอดผ่านช่องคลอด

1. คลอดในห้องที่สะอาด แต่ไม่สะอาดมากถึงขั้นปราศจากเชื้อโรค ทำให้ลูกได้สัมผัสโพไบโอติกจากสิ่งแวดล้อมในห้องคลอดได้มากกว่า

2. มีความเจ็บแผลที่ช่องคลอดเล็กน้อย สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งมีโพไบโอติกเป็นองค์ประกอบได้ทันที ยิ่งลูกได้รับนมแม่เร็วเท่าใด โพไบโอติกที่ได้รับก็จะยิ่งกระตุ้นเม็ดเลือดขาวให้สร้างระบบภูมิคุ้มกันได้เร็วเท่านั้น

การผ่าตัดคลอด

1. ต้องทำในห้องที่ปราศจากเชื้อ เพราะกลัวเชื้อโรคลงไปในห้องคุณแม่ ทำให้โอกาสที่ลูกจะสัมผัสกับโพไบโอติกได้น้อย

2. เจ็บแผลมากกว่าทั้งแผลหน้าท้องและแผลที่ช่องคลอด ขยับตัวลำบาก ต้องนอนชมเป็นวันๆ และต้องรอนานอย่างน้อย 2-3 วัน ถึงจะให้นมลูกได้ ซึ่งจะทำให้ลูกเสียโอกาสที่จะได้โพไบโอติคอย่างรวดเร็ว

"ฉะนั้นก่อนตัดสินใจว่าจะคลอดอย่างไร ปรึกษาคุณหมอดูแลก่อนดีไหมครับ"